

Analyyttinen kemisti tuntee

Kuolan, hien ja maidon

■ **Jelena Kivinen on kemian ammattilainen, äiti ja yrittäjä, jonka sisällä asuvat myös sarjakuvapiirtäjä ja roolipelaaja.**

Hilkka Vähänen

Jelena Kivinen on piirtänyt sarjakuvia niin kauan kuin ”kynä on pysynyt kädessä”.

Tosin ennen kuin mieleen juolahti sarjakuvien tekeminen niitä täytyi tietysti lukea. Ensimmäinen lukukokemus ajoittuu hyvin varhaiseen ikään.

”Mummulan ullakolta paljastui todellinen aarrearkku eli iso puinen arku, johon oli kerätty talteen kaikki isän ja hänen veljiensä vanhat sarjokset”, Kivinen muistelee lapsuuden löytöään silmät vieläkin säihkyen.

Aku Ankoja, Lucky Lukeja, Tinttejä, Non Stoppeja. Niiden parissa kului sittemmin kesä jos toinenkin.

Pikkutyön suosikkilukunurkaksi valikoitui pihamaan vinoon kasvanut omenapuu, jonne oli helppo kiivetä. Siellä saattoi syventyä piirroshahmojen seikkailuihin omassa rauhassaan.

”Ei siihen kauan mennyt kun keksin, että näitä voisi piirtää itsekin. Sille tielle sitten jäin”, Kivinen hymyilee.

Analyttisen kemian maisteri toimii nykyisin yrittäjänä omassa firmassaan ja pystyy näin säätämään työaikojaan. Piirtämisen voi usein aloittaa heti, kun inspiraatio iskee.

Ruuhkavuosiaan elävä nainen on yrittämisen ja sarjakuvantekemisen ohessa pienen lapsen äiti – joka on tietenkin ikuistanut myös kokemuksensa vanhemmuudesta sarjakuvan muotoon.

Blogin pohjalta julkaistu sarjakuvateos kantaa nettipäiväkirjan kanssa sa-

maa otsikkoa, jonka tunnelmiin jokaisen tuoreen vanhemman lieenee helppo samaistua: *Kuolaa, hikeä ja maitoa* kertoo sisällöstä olennaisimman.

Ei tyhjän paperin ongelmaa

Jelena Kivisen ensimmäiset sarjakuvat perustuivat vahvasti kreisihuumoriin ja tilannekomiikkaan. Eräässä tarinassa toimi päähenkilönä melko yllättävä nelikko: pupu, porkkana, kaali ja paperi.

”Näiden neljän kesken tapahtui monenlaista kohellusta ja jahtaamista *Tom & Jerry*n tyyliin”, Kivinen muistaa.

Samantapainen tyyli on säilynyt aikuisiälle asti. Nykyään hän suosii lyhyitä, humoristisia yhden sivun strippejä.

Kivisellä oli oma nettisivunsa sarjakuville jo ennen kuin hän aloitti opintonsa Helsingin yliopistossa. Sivua hän kertoo päivittäneensä hiljalleen aina silloin kun siltä tuntui – jos tuntui.

Yliopistoaikoina tahti muuttui.

”Minut nakitettiin kemianopiskelijoiden lehden *Esitisleen* päätoimittajaksi ja sarjakuvapiirtäjäksi”, Kivinen naurahtaa.

”Silloin opin, että deadline on hyvä kirittäjä.”

Esitisleeseen Kivinen piirsi tarinoita enimmäkseen kemiaan liittyvistä aiheista. Stripeissa esiintyivät usein ainejärjestön toimistotilan maskotit, pehmolelupossut.

Kemistien oman lehden lisäksi sarjakuvia tilasi eksaktien luonnontieteiden opiskelijoiden yhteisen ainejärjestön Limes ry:n *Sykloidi*.

Piirtäminen sinänsä on Kiviselle helppoa.

”Minulla ei ole tyhjän paperin ongelmaa vaan päinvastoin liikaa ideoita. Silloin on usein vaikeaa valita joukosta vain yksi työstämistä varten”, hän kuvailee.

Joskus Kivinen laatii etukäteen tarakan käsikirjoituksen, joskus ryhtyy piirtämään suoraan, jolloin juoni kehittyi tekemisen myötä.

Kun dedikset eivät enää paina, valmiiksi ja viimeistellyksi tulee vain pieni osa kaikista striippiaihioista.

”Mutta on myös hauskaa piirtää vain omaksi ilokseen.”

Kemistiltä sujuu myös tekninen piirtäminen

Jelena Kivinen lähti aikoinaan opiskelemaan kemiaa yksinkertaisesti siksi, että tieteenala kiinnosti.

» » »

Jelena Kivisen ruuhkaisessa elämänsä vaiheessa eteen osuu joskus tilanteita, joissa kaikki pallot eivät tahdo pysyä ilmassa. ”Sarjakuvieni lukijoilta tulevan palautteen perusteella on onneksi muitakin, joille sattuu ja tapahtuu.”

Hilikka Vähänen

”Lisäksi olin lukiossa huomannut olevani kemiassa hyvä. Ammatinvalintaa en vielä ajatellut vaan pelkästään sitä, mikä tuntui mielenkiintoiselta.”

Alalle saattoi vetää myös pieni mukavuudenhalu.

”Mielessä kävi, että kemiaa opiskelulla pääsee helpolla. Yliopistotasolla opinnot tietysti kävivät paikoin hyvinkin vaikeiksi. Etenkin fyysikaalisen ja orgaanisen kemian kurssit olivat työläitä.”

Opiskelun ohella Kivinen työskenteli insinööri-toimistossa, josta hän sai paikan teknisenä piirtäjänä, kiitos erityisosaamisensa.

Insinööri-isä oli opettanut tyttärensä käyttämään tietokoneavusteisen suunnittelun AutoCAD-ohjelmistoa jo lapsena. Taidon ansiosta työnhaussa oli helppo erottua edukseen.

Yhdessä toimiston kesäajan projekteista opiskelija pääsi testaamaan myös varsinaista ammattitaitoaan. Työmaal-

ta kuljetettiin eriasteisesti saastunutta maa-ainesta puhdistuspaikalle. Tulevan kemistin tehtävänä oli tutkia maa- ja vesinäytteitä kannettavalla analyysaattorilla.

Jelena Kivinen valmistui yliopistosta vuonna 2008. Pian kävi ilmi, että kemian työpaikat pääkaupunkiseudulla olivat kiven alla. Ensimmäiset kolme kuukautta tuore maisteri keikkaili lastenhoitajana.

Sitten urapolku kääntyi lähemmäs omaa alaa. Kivinen sai määräaikaisen työn toisesta insinööri-toimistosta, espoolaisesta Rinheat Oy:stä, jonka erikoisosaamista ovat prosessihaihduttamot ja lämmön talteenotto.

Tämän päivän työelämälle tyypilliseen tapaan määräaikaisuudet seurasi toistaan.

Kivinen toimi aluksi teknisenä piirtäjänä ja myöhemmin erilaisissa laske- ja taulukointiprojekteissa. Niissä hän muun muassa määritteli sellu- ja polttoaineen lämpöarvoa, kiertävän kaasun koostumusta ja laitteiden optimaalisia konfiguraatioita.

Pätkäpestiensä välissä Kivinen löysi toisenkin kiinnostavan työn, tällä kertaa laboratorion tiedonhallintajärjestelmiä toimittavasta Innovatics Oy:stä. Ketterä kemisti ryhtyi sukuloimaan limittäin kahdessa firmassa.

”Tein vuorotellen pätkiä kumpaankin yritykseen ja jossain vaiheessa olin töissä yhtä aikaa molemmissa niin, että jaoin viikkoni kahtia”, Kivinen kuvaili.

Innovaticsissa hän pääsi paneutumaan informaatioteknologiaan ja toimimaan IT-kemistinä, dokumentoijana ja testaajana. Kun yhtiöstä sitten löytyi vakipaikka, hänen tehtäviinsä tuli mukaan myös asiakkaiden opastaminen lims-järjestelmien (Laboratory Information Management System) käytössä.

”Siinä kohtaa huomasi, että vaikka limsit ovat tärkeä osa modernien laboratoriodien toimintaa, ne ovat monille vieraita. Yksi syy voi olla se, että yliopistossa niitä ei käsitellä lainkaan.”

Kivinen viihtyi Innovaticsissa yhteensä seitsemän vuotta, joiden mitaan hänen työnkuvansa laajeni yhä monimuotoisempaan asiakkaiden kanssa toimimiseen.

”Pidin jatkuvasti enemmän koulutuksia, myyntipalavereita, esittelyjä ja messuinfoja, joiden myötä huomasi tykkääväni asiakaskontakteista tosi paljon.”

Vähitellen alkoi kyteä idea itsenäisestä yrittämisestä.

”Ajattelin, että lims-alalla olisi tilaa ja tarvetta riippumattomalle konsultille, joka selvittäisi, millaisista ohjelmita

asiakkaille on eniten hyötyä.”

Ajatuksen tuloksena syntyi Avellana Learning Oy, jossa Kivinen aloitti päätoimisena yrittäjänä äitiyslomansa ja hoitovapaansa jälkeen vuonna 2018.

Lims-konsultoinnin ohessa nuori yritys on

ryhtynyt järjestämään yhdessä yhteistyökumppanien kanssa kursseja tietotekniikan hyödyntämisestä laboratoriossa.

”Kurssit on tarkoitettu kaikille laboratoriotuotteen kehittämiseksi kiinnostuneille”, hän kertoo.

Lisäksi firman palveluihin kuuluu yksityisopetuksen antaminen. Työhön

Vaikka limsit ovat tärkeä osa modernin laboratorion toimintaa, ne ovat monille vieraita.

JELENA KIVINEN

- Syntynyt Leningradissa vuonna 1982.
- Ylioppilas helsinkiläisestä Ressun lukiossa 2001.
- Filosofian maisteri (analyttinen kemia), Helsingin yliopisto 2008.
- Opettajan pedagogiset opinnot, Helsingin yliopisto 2018.
- Insinööri-toimisto Pohjatekniikka, tekninen piirtäjä ja työmaavalvoja 2004–2007.
- Rinheat Oy, prosessisuunnittelija 2008–2011.
- Innovatics Oy, IT-kemisti 2009–2016.
- Avellana Learning Oy, koulutus- ja konsultointiyrittäjä 2018–.
- Sarjakuvapiirtäjä, joka pitää netissä sarjakuvablogia ja on julkaissut yhden sarjakuvalbumin.
- Harrastaa roolipelaamista.
- Asuu Vantaalla.
- Perheeseen kuuluu puoliso ja yksi lapsi.

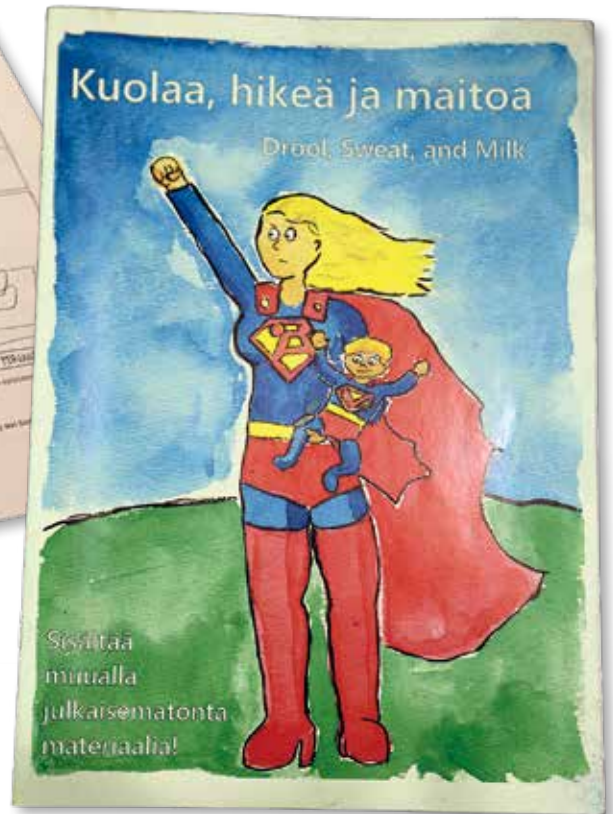
Viite Petto-Huikko

Kemisti esittelemässä laboratorion tiedonhallintajärjestelmiä ChemBio Finland -tapahtumassa.

Kuvat: Hilikka Vähänen

Jelena Kivisen sarjakuva-albumi riemastuttaa arkipäivän realismillaan. Pienen strippiin mahtuu isoja hetkiä.

pätevöityäkseen Kivinen suoritti viime vuonna Helsingin yliopistossa myös opettajan pedagogiset opinnot.

”Tähän mennessä suurin osa asiakkaita on ollut lääkikseen pyrkiviä lukiolaisia, joille annamme luonnontieteellisten aineiden tukiopetusta. Lähihoitajaopiskelijat puolestaan tarvitsevat apua lääkelaskuissa.”

Venäjän opetusta hamstraamalla

Sarjakuvapiirtäjänä Jelena Kivinen on pitkälti itseoppinut. Hän on kuitenkin käynyt Sarjakuvakeskuksen järjestämän kurssin, jossa opiskeltiin omaelämäkerrallisen sarjakuvan tekemistä.

Lapsiperheen arkea esittelevä sarjakuvablogi sai alkunsa juuri kurssikokemuksen myötä.

”Olin jo vuosia ottanut inspiraatiota kuviini omasta ja ystävien elämästä, mutta äitiyteen ja pikkulapseen liittyvät kommellukset ja kommervenkit toivat niihin ihan uuden kulman”, Kivinen hymyilee.

Hänen strippinsä ovat toimineet mainiona vertaistukena muille samaa elämänvaihetta läpi käyville. Moni on tunnistanut itsensä myös Facebookissa julkaistuista kuvista ja kommentoinut niitä tekijälle, jota puolestaan ilahduttaa vastavuoroisuus.

”On kiva kuulla, ettei ole ainoa, jolle sattuu ja tapahtuu.”

Kuolaa, hikeä ja maitoa -lehden painettua versiota Jelena Kivinen myy muun muassa sarjakuvafestivaaleilla.

Verkkoblogiaan kiireinen yrittäjä ei viime aikoina ole ehtinyt päivittää yhtä aktiivisesti kuin aikaisemmin. Suunnitelmissa on kuitenkin uuden erikoisprojektin aloittaminen.

”Hankkeen epävirallinen työnimi on *Uraäidin tunnustuksia*”, Kivinen paljastaa.

Muutama strippi kokoelmaa varten on jo valmiina. Muistiin kirjoitetut ideat riittäisivät täyttämään vaikka useamman albumin.

”Kun vain ehtisi ne toteuttamaan. On ihan kummallista, kuinka äidin ja yrittäjän kaikki aika katoaa jonnekin.”

Sarjakuvien lisäksi Jelena Kivinen on laatinut ja julkaissut myös *Hamstraajat*-nimisen korttipelin, jonka avulla opetellaan venäjän kieltä.

Kyseessä on omanlaisensa versio tuuista *Hullunkurisista perheistä*. Perheenjäsenten sijaan pelaajat kuitenkin keräävät asioita, joita voi ostaa kaupasta: ruokaa, postimerkkejä ja monenlaisia muita tavaroita.

”Ja kaiken siis venäjäksi. Perussanavarasto karttuu pelatessa huomamatta.”

Kivisellä kieli on hallussa venäläisen

äidin peruina. Hän on itsekin syntynyt silloisessa Leningradissa, joskin kahden kielen ja kulttuurin perhe muuttipian isän kotimaahan, ja tytär varttui ja kävi koulunsa Helsingissä. Sukulointireissut Venäjälle ovat kuitenkin pitäneet kielitaidon virkeänä.

Roolipelatessa pääsee vieraisiin kenkiin

Sarjakuvien piirtäminen on useimmiten yksinäistä puuhaa. Yhteisöllisyyden kaipuutaan Jelena Kivinen toteuttaa toisessa harrastuksessaan roolipelelaamisessa, joka edustaa kollektiivista tarinankerrontaa.

Sääntöihin perustuvassa pöytäpelissä jokainen osallistuja esittää omaa hahmoaan. Kuvitteellista maailmaa ja sen olentoja ohjaa pelinjohtaja, joka myös vie juonta eteenpäin.

Myös roolipeleistä Kivinen innostui jo lapsena luettuun *Koululainen*-lehdessä aiheesta jutun.

”Lehden esimerkkipeleistä en kyllä tykännyt yhtään, sillä hahmot olivat kaikki aikuisia ja lisäksi miehiä”, hän muistaa.

Siksi oli kehitettävä oma peli, jossa taisteltiin korttipakasta nostettuja hirviöitä vastaan.

”Kaverit pitivät peliä ihan pötkönä,

» » »

Maaria Posti

Roolipelaajien polttarit vietetään rooliasuissa. Jelena Kivisen (oikealla) ystävät vasemmalta Maaria Posti, Henna Lawsonia, Tuulia Kovanen ja Katri Kalsi.

»»»

mutta tulivat kuitenkin heti seuraavana päivänä soittamaan ovikelloa ja kysymään, voitaisiinko pelata uudestaan”, Kivinen virnistää.

Ensimmäisen kerran hän pääsi nauttimaan ”oikeasta” roolipelaamisesta, kun luokkakaveri esitteli hänet tunteilleen alan konkarille.

”Sitten pelasimme cyberpunk-temaista peliä. Tuntui kuin joulu olisi tullut uudestaan.”

Roolipelaamisessa Kivistä viehättää luovuus ja uuden kokeminen. Pelihahmo voi tehdä asioita, jotka eivät oikeassa elämässä tulisi kuuloonkaan.

”Roolipelissä pääsee astumaan jonkun toisen kenkiin”, Kivinen kiteyttää.

Kivinen on kokeillut myös live-roolipelaamista eli larppaamista, joka yhdistää roolipelin näyttelemiseen. Larppajat pukeutuvat hahmojensa mielikuvituksellisiin asuihin ja eläytyvät täysin maailmaan, joka on rakennettu

Hilkka Vähänen

Hamstraajat-pelissä kerätään kaupoista erilaisia tavaroita ja opitaan samalla venäjän kieltä.

joko ulos tai hallimaisiin sisätiloihin.

”Mutta larppaamisesta en ainakaan vielä ole yhtä innoissani. Vaatii valtavaa panostusta, kun on hankittava erityiset pelivaatteet. Sitä paitsi larpit ovat niin suurimuotoisia, että niihin voi kuluu koko päivä.”

Lukiessa ja yliopistossa opiskellessaan Kivinen oli mukana oppilaitosten roolipelikerhoissa. Ropeconiin, Suomen suurimpaan roolipelitapahtumaan, hän löysi tiensä vuosituhannen vaihteessa.

Tänä vuonna Ropecon järjestettiin yli 800 vapaaehtoisen voimin Helsingin Messukeskuksessa, jonne saapui lähes 5 000 pelaajaa ja vierailijaa.

Eniten Kivinen pitää fantasiateemaisista roolipeleistä.

”Sääntösystemeistä en fanita mitään tiettyä. Tärkeintä minulle on pelin juoni. Pelinjohtajana toimiessani keksin tarinat aina itse.” □

Kirjoittaja on vapaa toimittaja.
hilkka.vahanen@gmail.com